

Põllumajandustootmise avalikud hüved (PMi tellimustöö) jt PMi temaatilised tegevused

Eike Lepmets
Põllumajandusministeerium
Maaelu arengu osakond
Põllumajanduskeskkonna büroo
13.04.2012

Jutupunktid

- Põllumajanduse poolt “toodetud” avalikud hüved
- Kõrge loodusväärtusega põllumajandus
- Functional agrobiodiversity

Seotud väga lähedalt ökosüsteemi teenustega!

Ökosüsteemi teenused - põllumajandus mõjutab oluliselt!

- Varustavad teenused (toit, materjalid)
- Reguleerivad teenused (mõjutavad kliimat, vee-, õhu- ja mullakvaliteeti, veevarusid, üleujutusi jm)
- Elu toetavad teenused (mullateke, putuktolmlemine, elupaigad)
- Kultuurilised teenused (maastikud jm)

Milleks meile oluline?

→ Põllumajanduspoliitika ümbervaatamine 2014-2020

- (Toetus)meetmete väljatöötamine
 - põhjendab põllumajandustoetuste andmist!
- Poliitika rakendamise seire ja hindamine

→ Praktiline töövahend!

- Kus asuvad (loodus)väärtused ning millest need koosnevad?
- Mis neid mõjutab, mida on nende säilimiseks vaja?

ÜPP 2013+ eesmärgid

- **Elujõuline toiduainetööstus**
 - panustamine põllumajandusettevõtjate sissetulekutesse
 - põllumajandustootjate positsiooni parandamine tootmisahelas
 - tootmisraskuste kompenseerimine ebasoodsates piirkondades
- **Loodusvarade jätkusuutlik majandamine ja kliimameetmed**
 - *keskkonnavalikud avalikud hüved*
 - keskkonnasõbralik majanduskasv innovatsiooni kaudu
 - kliimamuutuste leevendamine/kohanemine
- **Tasakaalustatud territoriaalne areng**
 - tööhõive ja sotsiaalne struktuur
 - maamajanduse mitmekesistamine
 - põllumajandussüsteemide struktuuriline mitmekesisus

Maaelu arengukava 2014-2020

→ EL ühise maaelu arengu poliitika prioriteetid 2014-2020

4. prioriteet: põllumajandusest ja metsandusest sõltuvate ökosüsteemide taastamine, säilitamine ja parandamine;

5. prioriteet: ressursisäästu edendamine ning keskkonnasäästlikule ja kliimakindlale majandusele ülemineku toetamine põllumajandus-, toidu- ja metsandussektorites;

→ MAK 2014-2020 eesmärk (esialgne)

5. eesmärk: tagada põllumajandusmaa eesmärgipärane, mullaviljakust säilitav, keskkonnasõbralik ning piirkondlikke eripärasid arvestav kasutamine

6. eesmärk: tagada kõrge loodusväärtusega põllumajanduse ja metsanduse, elurikkuse, traditsiooniliste maastike ja pärandkultuuri säilimine seda tagavate tootmisviiside soodustamise kaudu

Mis on avalik hüve (PG, AH)

Majandusteoreetiku Samuelsoni kontseptsiooni kohaselt on AH:

- ***non-excludable*** (vältimatu/ kõigile kättesaadav) – kui hüve on kättesaadav ühele, siis ei ole võimalik teisi selle hüve tarbimisest nõ ära lõigata
- ***non-rival*** (mittekonkureeriv) – ühe inimese poolne hüve tarbimine ei vähenda teistele kättesaadava hüve kogust

“Avalikud hüved on need, mida tavapärases olukorras turult raha eest ei saa”

Põllumajanduse avalike hüvede kategooriad

Keskkonnaalased AH-d:

1. Põllumajandusmaastikud
2. Põllumajanduse bioloogiline mitmekesisus
3. Veekvaliteet
4. Vee kättesaadavus
5. Mullafunktsioonid
6. Kliima stabiilsus (süsiniku sidumine)
7. Kliima stabiilsus (kasvuhoonegaaside emissioon)
8. Õhukvaliteet
9. Kaitse üleujutuste ja tulekahjude ohu eest

Sotsiaalsed AH-d:

10. Loomade heaolu
11. Maapiirkondade elujõulisus (*rural vitality*)
12. Toidu kättesaadavus, varustatus (*food security*)

Põllumajandus

ministeerium

Tellimustöö EMÜlt AHde hindamiseks

- Koostada ülevaade põllumajanduse poolt loodud avalikest hüvedest
- Kirjeldada ja kaardistada erinevad põllumajanduslikud tootmistüübid ja –viisid ning nende poolt loodava avalike hüvede määr
- Ettepanekud, mis mõjutavad avalike hüvede loomist

KLVI – kõrge loodusväärtusega põllumajandus

Kaitsealad ja poollooduslikud kooslused on kahtlusega KLVI

aga

ka väljaspool neid alasid on põllumajanduse poolt loodud loodusväärtusi!

Oluline on KLVI tootvate majandamisviiside säilimine!

Põllumajandus

ministeerium

Muud kõrge loodusväärtusega põllumajandusalaad ?

Eriti väärtuslikud on mosaiiksed põllumajandusmaastikud väiksemate põldude ja rikkalike maastikuelementidega

Kuidas määratleda ja piiritleda KLV alad ja mitte-KLV alad?

Senine KLV põllumajandusalade määratlemise protsess Eestis

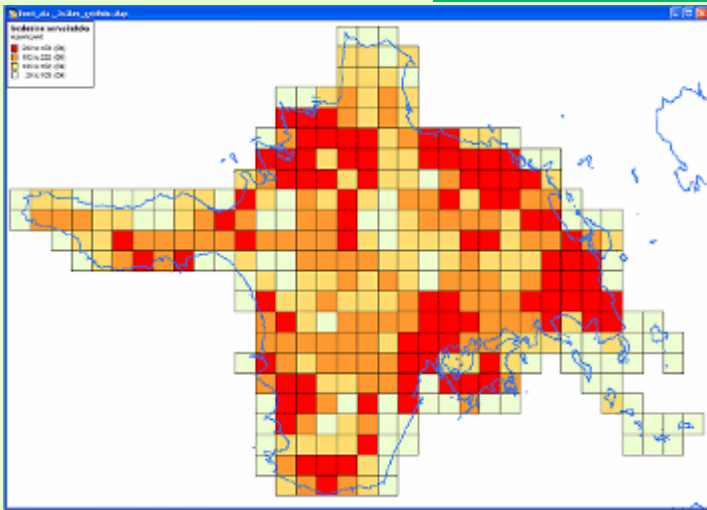
- Tegevust koordineerib Põllumajandusuuringute Keskus (PMK)
- 2009 moodustati PMK juures KLV töögrupp, et leida ühine arusaam ja arendada kohalikele oludele vastav ja sobilik KLV kontseptsioon
- http://pmk.agri.ee/pkt/index.php?valik=340&keel=1&template=mak_sisu.html

Veel protsessist...

KLV töögrupp

Ruutlahendus

Ruut = 1x1km

Edasiseks töötlemiseks valiti välja 15 KLV indikaatorit

Põllumajandus

ministeerium

Valitud näitajad (1)

I grupp – Maakasutus ja tootmise intensiivsus

- Püsirohumaade osatähtsus kogu põllumajandusmaast;
- Loomühikuid põllumajandusmaa kohta;
- Mahepõllumajandustoetuse aluse põllumaa osatähtsus kogu põllumajandusmaast;
- Turvasmuldade, paepealsete muldade ja erosiooniohtlike muldade osatähtsus kogu põllumajandusmaast;
- Lühiajaliste rohumaade osatähtsus põllumaast

Valitud näitajad (2)

II grupp - Looduskaitsetised näitajad

- PLK alade osatähtsus põllumajandusmaast;
- Põllumajandusega seotud kuue linnuliigi esinemine
(6 põllulinnuliiki: kadakatäks, põldlööke, kiivitaja, suurkoovitaja, rukkirääk, nurmkana);
- Kaitsealade ja Natura 2000 alade osatähtsus;
- I, II ja III kaitsekategooria alused liigid;
- Hooldatud PLK-de osatähtsus PLK-de kogupinnast ruudus.

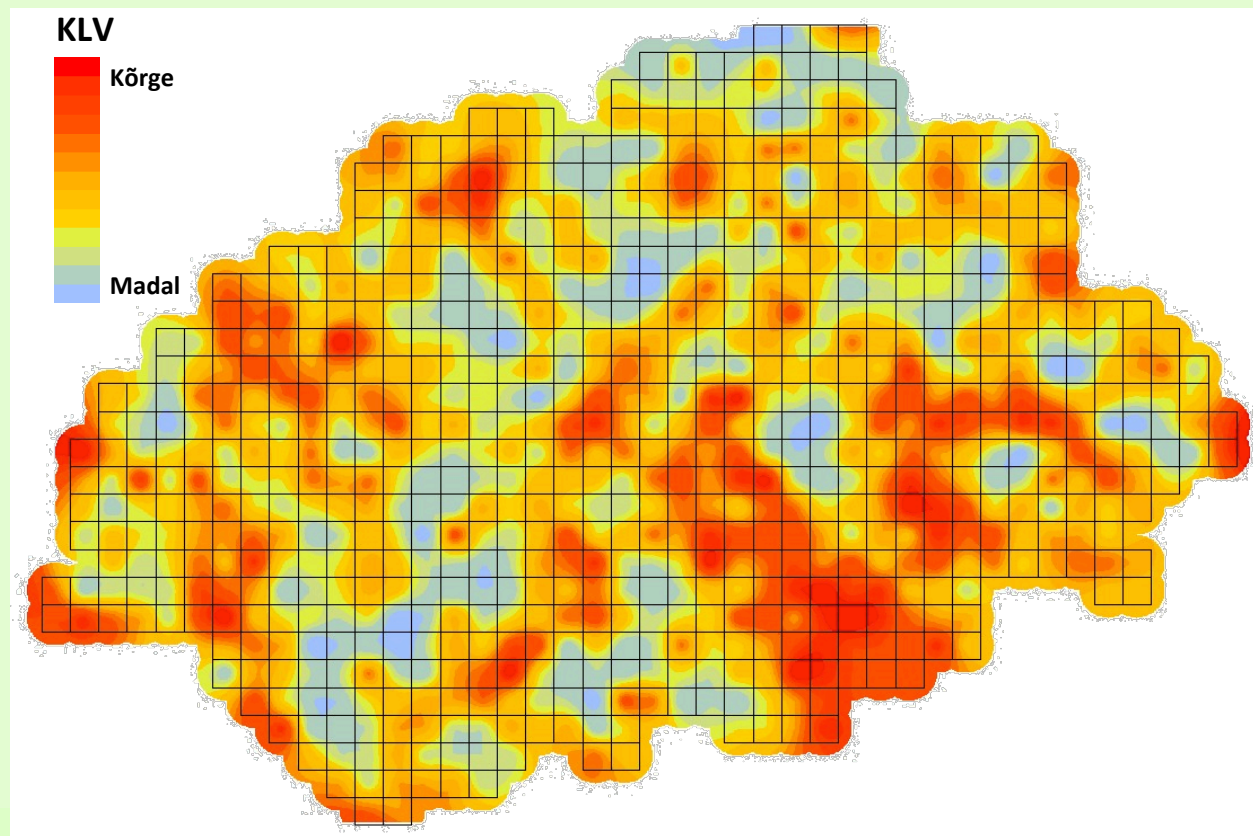
Valitud näitajad (3)

III grupp – Maastiku mosaiiksus

- Simpsoni mitmekesisuse indeks;
- PRIA põllumassiivide arv ruudus;
- PRIA põllumassiivide servade summaarne pikkus m/100 ha;
- Valitud joonobjektide kogupikkus ruudus meetrites;
- Valitud punktobjektide koguarv ruudus.

Näide ruutlahendist

Igal ruudul on summeeritud väärtus, mis vastab iga ruudu KLV näitajate väärtustele. Indikaatorite mõju puhul tuleb arvestada ka naaberruutude väärtuseid.

FAB - Functional AgroBiodiversity

Functional AgroBiodiversity

for a more sustainable agriculture and countryside in Europe

European Learning Network on Functional AgroBiodiversity

- **Those elements of Biodiversity on the scale of agricultural fields or landscapes that provide ecosystem services supporting sustainable agricultural production**

and can also have a positive spin-off to the regional and global environment and society as a whole.

- ELN-FAB 2009
- www.eln-fab.eu

Põllumajandus ministeerium

Functional AgroBiodiversity

Human well-being

Regulating ecosystem services

- Pest control
- Disease control
- Pollination
- Climate regulation
- Erosion regulation
- Nutrient retention
- Water regulation & purification
-

Cultural ecosystem services

- Recreational and aesthetic values
- Cultural heritage
- Education and inspiration
- Spiritual and religious values
-

Provisioning ecosystem services

- Food, fiber, fuel production
- Clean water
- Biochemicals, pharmaceuticals
- Genetic resources
-

Ecosystem services to agriculture

Positive spin-off to the regional and global environment and society as a whole

**Do diverse bird conservation margins
benefit biological pest control?**

Meteorus autographae

Parasitoid feeding at a
vetch nectary

Täna tähelepanu eest!
